

Een natuurlijke manier om te leren

Het boek *Zwarte koffie, sterke verhalen* is een bijzonder managementboek. Het is een echt verhalenboek dat wil aanzetten tot reflectie over het werk. Het bevat 101 korte verhalen uit de weerbarstige politiepraktijk, die lezen als een '1001 nacht' over de politie. Elk verhaal brengt een dilemma tot uitdrukking waar dienders en hun chefs in hun werk mee te maken kunnen krijgen. Waarom zo'n boek? Verhalen kunnen dienen als 'blikopener', zoals de auteurs het fraai formuleren. Dat wil zeggen dat ze dienen als startpunt voor reflectie.

Een voorbeeld: verhaal 5 gaat over een Nigeriaan die door twee leden van het Schipholteam wordt aangehouden op verdenking van bolletjesslikken. Een regulier onderzoek ter plekke toont niets aan. Toch zijn de twee maten het roerend eens: een Nigeriaan vanuit Zuid-Amerika moet wel cocaïnebollen geslikt hebben. Ze besluiten hem nog niet de negatieve uitslag van de test te vertellen, maar hem eerst met een ernstig gezicht achter het vingerafdrukkastje te zetten, met het zwarte deurtje ter hoogte van zijn buik. De ene maat ziet gewoon de rommel in het kastje liggen. De andere kijkt de man doordringend aan, en zegt dat hij de bollen in zijn buik ziet zitten. Dan breekt de Nigeriaan. Als de tranen over zijn wangen lopen, bekent hij. En hij blijkt even later inderdaad bolletjes te hebben geslikt.

Dit is een verhaal als uit het dienderleven gegrepen. De auteurs koppelen het aan het thema 'Moreel handelen'. Verderop in het boek staat de reflectieoefening die de gebruikers van dit boek naar aanleiding van dit verhaal kunnen doen: 'Waar liggen de grenzen

tussen regels en ruimte voor creatief handelen?'; 'Noem bij dit verhaal eens drie argumenten waarom je het handelen van de verteller correct vindt.' En 'Noem ook eens drie argumenten waarom je het handelen van de verteller over de grens vindt gaan. Welke grens? Verwacht je dat de collega's er net zo over denken?' Alle 101 verhalen worden uitgewerkt volgens hetzelfde procedé. Dit betekent dat dienders dit boek kunnen gebruiken in leergesprekken die hen steviger helpen maken, en als persoon en functionaris meer diepgang geven. Daarmee is het een zeer praktisch boek. Doordat dagelijkse dilemma's in een verhaal zo voelbaar worden gemaakt, wordt het leren en reflecteren leuk

en vanzelfsprekend. Wat nog eens extra helpt, is dat de auteurs de politieorganisatie door en door kennen, en er merkbaar van houden. Daardoor zijn ze in staat om de relevante reflectievragen te stellen die de lerende diender verder helpt.

Tijdens het lezen ervoer ik een stijgende bewondering voor wat politiemensen meemaken. Maar ook vroeg ik me af: is dit boek bruikbaar voor mensen buiten de politie? Wel, in abstracte zin zeker: ook verpleegkundigen zouden, geïnspireerd door dit voorbeeld en geïnstrueerd door de uitleg achter in het boek, verhalen kunnen verzamelen over hun eigen praktijk, en daarover met elkaar

in gesprek gaan. Je maakt dan je eigen organisatieverhalen reflectief. Maar ach, los daarvan is dit boek voor iedereen die het leuk vindt, een geweldige kennismaking met de politie: het werk, de dilemma's, de organisatie.

Het boek bevat namelijk ook een soepele beschrijving van het ontstaan van de politie en de politiecultuur, die van oudsher bestaat uit enerzijds de vrijheid van handelen (op straat) en anderzijds een sterk gevoel van hiërarchie (op het bureau). Het is alsof je ineens 'Baantjer' en 'Flikken' nog beter snapt.

In het laatste deel van het boek, dat gaat over hoe verhalen werken, gaan de auteurs

voor het bredere perspectief. Ze laten zien dat samen reflecteren gelijk staat aan collectief leren, bijvoorbeeld in een team, en dat in die gezamenlijke reflectie de hoofdthema's ontdekken gelijk staat aan organisatorisch leren. Naar mijn smaak is dit alles nog niet overtuigend uitgewerkt. Dit deel van het boek

bevat echter ook interessante passages over humor, cynisme (en hoe af te rekenen met 'organisatiecynisme') en meesterschap. De onderliggende dilemma's en thema's in de verhalen worden zo verder verhelderd. Tenslotte blijken de auteurs pioniers op het gebied van 'zelfsturend leren'. Hier worden ze wat abstract en gaan ze gedragen taal gebruiken, zoals: 'Zelfsturing: het oergeschenk van de menselijke vrijheid' of 'de poort van heling'. Maar bovenal is het boek licht van toon, praktisch, en in zijn originaliteit geen zware kost. Een aanrader.

Peter Zomer

Titel: ***Zwarte koffie, sterke verhalen: 101 politieverhalen, 1001 leeransen***
 Auteurs: Gea Koren, Maria Ratering en John Tamerus
 Uitgever: Kluwer, 2010
 ISBN: 978-90-13-07356-0
 Prijs: € 45 (379 pagina's)

www.zwartekoffiesterkeverhalen.nl

Van werkverhalen leeransen maken!

Wij willen bijdragen aan een organisatiecultuur die gezamenlijke toekomst creëert vanuit het hart.

Onze website geeft een overzicht van door ons aangeboden workshops en informatie over mogelijkheden voor maatwerk. Wij nodigen je van harte uit ons aanbod te bekijken.

Gea Koren en Maria Ratering